

Republika Federalna Niemiec
Sytuacja gospodarcza i współpraca gospodarczej z Polską

Informacje ogólne:

powierzchnia:	357 tys. km ²	
ludność:	82,850 mln (1.01.2018 r.) (16 krajów związkowych)	
głowa państwa (prezydent):	Frank Walter Steinmeier, od 19.03.2017	
premier (kanclerz)	Angela Merkel (CDU)	od 15.03.2018
minister gospodarki i energii,	Peter Altmaier (CDU)	od 15.03.2018
minister spraw zagranicznych,	Heiko Maas (SPD)	od 15.03.2018
ambasador RFN w Polsce	Rolf Nikel	od 04. 2014
ambasador RP w Niemczech	Andrzej Przyłębski	od.07. 2016
najbliższe wybory parlamentarne	wrzesień 2021	
przynależność do Unii Europejskiej	członek założyciel	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
PKB na 1 mieszkańca (w tys. €)	36,3	37,3	38,4	39,6	40,8	-
PKB (w mld €)	2 939	3 049	3 160	3 277	3 386	-
PKB (dynamika w %)	2,2	1,7	2,2	2,2	1,4	0,5
Nadwyżka/deficyt budżetowy (%PKB)	+0,6	+0,8	+0,9	+1,0	+1,7	+1,0
Dług publiczny (% PKB)	74,5	71,8	67,9	63,9	60,9	58,4
Inflacja (HICP, roczna zmiana w %)	0,8	0,7	0,4	1,7	1,9	-
Bezrobocie (w%)	5,0	4,6	4,1	3,8	3,4	3,1
Eksport towarów (w mld €)	1 116	1 179	1 192	1 269	1 307	-
Import towarów (w mld €)	887	918	924	1 005	1 066	-
Zagraniczne inwestycje Niemiec (w mld €)	1 152,0	1 257,6	1 286,3	1 339,2	-	-
Inwestycje zagraniczne w Niemczech (w mld €)	708,0	718,0	732,6	792,8	-	-
Bilans handlowy (towary i usługi w mld €)	203,5	244,1	247,5	247,8	229,2	-

Źródła: Eurostat, * prognoza European Economic Forecast

1. Sytuacja gospodarcza

Republika Federalna Niemiec składa się z 16 krajów związkowych (landów) o silnie rozwiniętej tożsamości regionalnej i szerokich uprawnieniach. Każdy z landów posiada własną konstytucję, parlament i rząd, a na płaszczyźnie federalnej jest reprezentowany w Izbie Wyższej (*Bundesrat*).

Niemcy należą do najbardziej rozwiniętych krajów przemysłowych świata, a ich gospodarka jest czwartą co do wielkości po USA, Chinach i Japonii. Dochód narodowy Niemiec na mieszkańca mierzony siłą nabywczą (PPS) w 2017 r. wynosił 37,8 tys. EUR i stanowił 124% średniej UE (28).

Mimo silnego kryzysu w Strefie Euro w latach 2008-2009 Niemcy utrzymały relatywnie dobrą sytuację gospodarczą jako kraj wybitnie proeksportowy, korzystający z rosnącego zapotrzebowania ze strony krajów Azji i Ameryki Północnej. Do Niemiec napłynęły znaczne ilości kapitału europejskiego, ratującego się przed niepewną sytuacją w zadłużonych państwach UE. W rezultacie szybko rosnącego popytu na obligacje rządowe Niemiec uzyskują one rekordowo niskie oprocentowanie ok.1%, co przynosi Niemcom roczne korzyści w granicach 5 miliardów Euro. Z drugiej strony wzrosła konsumpcja wewnętrzna przy rekordowo niskim bezrobociu. Ta relatywnie dobra sytuacja Niemiec wynika z wcześniej przeprowadzonej reformy rynku pracy, silnej kontroli wydatków socjalnych i mało roszczeniowej postawy związków zawodowych przy wysokiej konkurencyjności eksportu.

Rozwój gospodarki niemieckiej jest uzależniony od handlu zagranicznego i aktywności inwestycyjnej, w mniejszym stopniu od konsumpcji wewnętrznej. Motorem gospodarki jest eksport, którego poziom przekracza 1 bilion Euro. W 2014 r. Niemcy uzyskały rekordową nadwyżkę w bilansie handlowym w wysokości ponad 200 mld Euro, przekraczającą wartość 7% PKB. Komisja Europejska nie wyklucza objęcia Niemiec tzw. „pogłębioną analizą nierównowagi makroekonomicznej” i żądaniem odpowiedniego zwiększenia popytu wewnętrznego. Niemcy do 2008 r. były największym na świecie eksporterem towarów, następnie straciły swą przewagę na rzecz Chin. Ponad 60% wartości wymiany handlowej ukierunkowane jest na kraje UE. Coraz większego znaczenia nabierają stosunki handlowe i gospodarcze z Chinami, Brazylią, Indiami i Rosją. Wg danych niemieckiego resortu ds. gospodarki, opublikowanych w październiku 2018 r. prognozy wzrostu gospodarczego Niemiec zostały zrewidowane w dół z 2,3% do 1,8% w 2018 r. oraz z 2,1% do 1,8% w 2019 r.

Struktura dochodu narodowego w 2017 r. (wg CIA World Factbook):

Rolnictwo – 0,6 %,

Przemysł – 30,1 %,

Usługi – 69,3 %.

Gospodarka niemiecka zajmuje wysoką – 3 pozycję w rankingu konkurencyjności Światowego Forum Ekonomicznego The Global Competitiveness Index 2018. W rankingu innowacyjności Global Innovations Index 2018 uplasowały się na 9 pozycji. Natomiast w rankingu Banku Światowego Doing Business 2018 (szeregującym łatwość prowadzenia działalności gospodarczej) Niemcy zajmują dopiero 20 pozycję.

Najwięksi partnerzy eksportowi Niemiec (wg danych EUROSTAT za 2018 r.) to: USA (8,7% eksportu) Francja (8%), Chiny (7,1%), Holandia (6,9%), Wielka Brytania (6,2%), Włochy (5,3%), Austria (4,9%), **Polska (4,8%)**, Szwajcaria (4,1%), Belgia (3,4%), Hiszpania (3,4%) ORAZ Czechy (3,4%). Eksport do krajów UE stanowił 59%.

Najwięksi partnerzy importowi Niemiec (wg danych EUROSTAT za 2018 r.) to: Holandia (14,1%), Chiny (7% importu), Francja(6,4%), Belgia (6,1%), Włochy(5,5%), **Polska (5,5%)**, Czechy (4,8%), Austria (4,3%), Szwajcaria 3,9%), Wielka Brytania (3,8%), Hiszpania (3%) i Rosja (3%). Import z krajów UE stanowił 66,3%.

Polityka gospodarcza

Centralną sprawą dla Niemiec pozostaje utrzymanie konkurencyjności eksportu jako głównego motoru koniunktury gospodarczej i utrzymywanie niskiej inflacji wewnętrznej. Kontynuowana jest polityka utrzymania w ryzach pomocy socjalnej. Podjęto decyzję o przedłużeniu wieku emerytalnego i likwidacji dotowanego górnictwa węgla kamiennego do 2018 roku. Wg danych Niemieckiego Urzędu Statystycznego nadwyżka budżetowa Niemiec po I półroczu 2018 r. wyniosła ponad 48 mld EUR, tj. najwięcej od zjednoczenia Niemiec. Wg niemieckich analityków, utrzymujące się od 2014 r. dodatnie saldo budżetu państwa będzie wspierało presję na wzrost wydatków publicznych w 2019.

Niemcy są rzecznikiem ostrego nadzoru finansowego w strefie Euro i rygorystycznego utrzymania zasad Paktu Stabilności i Wzrostu. Konstytucja RFN ograniczyła możliwości zadłużania się państwa. Począwszy od 2016 r. deficyt budżetowy państwa nie może przekroczyć 0,35% PKB. Rząd niemiecki uzależnił szerszy wykup obligacji państwowych przez Europejski Bank Centralny od wprowadzenia „unii bankowej” i silnego nadzoru banków. Jednakże silna presja Francji i Włoch oraz poszerzająca się

deflacja wpłynęła na ewolucję tego stanowiska. Od marca 2015 roku EBC wprowadził skup aktywów za nowe wprowadzone do obiegu pieniądze, co oznaczało poluzowanie polityki monetarnej. Niemcy opowiedziały się za kontynuowaniem pomocy finansowej dla bankrutującej Grecji, jednakże pod warunkiem głębokich reform gospodarczych. Zdaniem części krajów UE Niemcy stawiają zbyt ostre warunki Grecji odmawiając możliwość redukcji jej długu. Głównym elementem polityki energetycznej jest program wycofania się do 2022 roku. z energetyki jądrowej (obecnie około 23% produkcji energii elektrycznej) i zastąpienia jej energią odnawialną. Poziom rosnących kosztów i wysokich cen produkcji energii elektrycznej ma strategiczne znaczenie w polityce gospodarczej Niemiec.

2. Stanowisko Niemiec w sprawach europejskich

W polityce europejskiej Niemcy dążą do utrzymania obecnej polityki rolnej i nie dokonywania radykalnych zmian funduszy spójności. Z drugiej strony, wspólnie z Wlk. Brytanią, poparły znaczące oszczędności w nowych ramach finansowych UE 2014-2020 i szersze wspieranie innowacyjności. Wspólnie z Francją doprowadziły do zawarcia Traktatu o stabilności i koordynacji zarządzania w strefie euro.

W 2014r. strona niemiecka musiała zgodzić się, pod naciskiem koalicji francusko-włosko-hiszpańskiej, z rozluźnieniem polityki finansowej i na bezpośrednie dokapitalizowanie banków włoskich oraz hiszpańskich, warunkując to jednak powstaniem unii bankowej i nadzoru bankowego w strefie euro. Niemcy mają świadomość odpowiedzialności, która na nich spada z racji siły ich gospodarki i korzyści, jakie odnoszą ze słabości Euro. Dotychczas sceptyczne co do członkostwa Turcji w UE zmieniły swoje podejście na Szczycie Europejskim w marcu 2016 r. w związku z kryzysem migracyjnym (przyjęcie 1,1 mln uchodźców w 2015 roku), opowiadając się za przyśpieszeniem negocjacji akcesyjnych i perspektywą ułatwień wizowych.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Traktat Akcesyjny Polski ze Wspólnotami Europejskimi i ich krajami członkowskimi, który wszedł w życie 1.05.2004 r. posiada podstawowe znaczenie dla kształtowania współpracy gospodarczej z RFN. Poza tym, szereg kwestii regulują bilateralne umowy międzyrządowe. Są to między innymi:

- Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i od majątku, podpisana w Berlinie dnia 14.05.2003 r. (Dz. U. z 2005 r. nr 12, poz. 90). Umowa weszła w życie 19.12.2004.
- Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji, sporządzona w Warszawie dnia 10 listopada 1989 r. – weszła w życie 24.02.1991 r. Polska wypowiedziała tą umowę jednostronnie w dniu 18.10.2018 r. Wypowiedzenie wejdzie w życie 17.10.2019.r.
- Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, podpisany w Bonn dnia 17 czerwca 1991 r. Wszedł w życie 16.01.1992 r. Traktat zawiera część gospodarczą odnoszącą się do współpracy Polski i RFN zarówno o charakterze ściśle dwustronnym, jak też wielostronnym.

4. Wymiana handlowa z Polską

Obroty towarowe Polska-Niemcy w mln euro

	2014	2015	2016	2017	Dynamika 2016=100	2018	Dynamika 2017=100	I-VI 2019	Dynamika I-VI 2019=100
Eksport	42 594,5	48 495,5	50 621,0	56 794,1	112,2	63 073,9	111,1	31 478,5	101,7
Import	36 350,2	40 003,9	42 151,0	47 681,2	113,1	51 464,6	106,1	25 790,7	100,3
Obroty	78 944,7	88 499,4	92 772,0	104 475,2	112,6	114 538,5	109,8	57 269,1	101,0
Saldo	6244,3	8491,6	8470	9 112,9		11 609,3		5 687,8	

Źródło: GUS

Od 20 lat RFN pozostaje pierwszym partnerem handlowym Polski. Udział Niemiec w polskim eksporcie ogółem w 2018 r. wynosi 28,2% a w imporcie 28%. Obroty handlowe w kolejnych latach 2017 i 2018 rosły bardzo dynamicznie, polski eksport i import powiększyły się osiągając historycznie najwyższą wartość. Utrzymująca się od kilku lat wysoka dynamika handlu związana była z rosnącymi poddostawami dla eksportowych działów gospodarki Niemiec i poprawą ich konkurencyjności związaną z wysokim kursem euro wobec złotego. Według danych Federalnego Urzędu Statystycznego Polska znajduje się na 8 miejscu na liście największych odbiorców towarów z Niemiec i 6 na świecie w przypadku importu. Pod względem wielkości obrotów handlowych Polska jest dla Niemiec 7 największym partnerem na świecie (1. ChRL, 2. NL, 3. USA, 4. FR, 5. GB, 6. IT). Na uwagę zasługuje wysokie (dla Polski dodatnie) saldo handlu z Niemcami. Strona niemiecka wykazuje natomiast w swoich danych dodatnie dla siebie saldo w handlu z Polską (w 2017 r. 16,3 mld euro), co wiąże się z zaliczaniem do eksportu Niemiec dostaw do Polski z krajów trzecich, odprawianych celnie w Niemczech. W strukturze towarowej polskiego eksportu do Niemiec w 2017 r. dominowały:

- wyroby przemysłu elektromaszynowego (37,4%), w tym pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria (13%, w tym części stanowiły 7,6%); kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części (11%), maszyny i urz. elektr. oraz ich części, rejestratory i odtwarz. dźwięku, obrazu i dźwięku, ich części i akcesoria (10,7%);
- wyroby różne (9,2%, w tym meble, pościel, materace, lampy, reklamy świetlne, budynki prefabrykowane 7,4%);
- wyroby przemysłu chemicznego (13,7%);
- wyroby metalurgiczne (10,7%);
- artykuły rolno-spożywcze (11,6%).

W strukturze towarowej polskiego importu z Niemiec w 2017 r. dominowały:

- wyroby przemysłu elektromaszynowego (40,2%, w tym maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części 15% i pojazdy i ich części 14,3%);
- wyroby przemysłu chemicznego (21,2 %);
- wyroby metalurgiczne (13,2%);
- artykuły rolno-spożywcze (8,8%).

Należy odnotować, że w I półroczu 2019r. dynamika obrotów Polski z Niemcami wyraźnie spadła, co związane jest z pogorszeniem sytuacji Niemiec w handlu światowym i faktem, że polski przemysł jest w dużej mierze podwykonawcą przemysłu niemieckiego.

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Niemcy zainwestowały w Polsce do końca 2017 r. 34 954 mln EUR – 17,7 % kapitału zagranicznego zainwestowanego w naszym kraju ogółem (drugi największy inwestor po Holandii, która zainwestowała 20,1% środków). Reinwestowane zyski firm niemieckich w Polsce wynosiły w 2017 r.

2 036 mln EUR. Zarejestrowano w Polsce 4 917 podmiotów z udziałem kapitału niemieckiego. Struktura niemieckich inwestycji obejmuje szerokie spektrum sektorów (finansowy, produkcyjny, usługowy). Największe projekty inwestycyjne ulokowały się w przemyśle samochodowym (Volkswagen, Opel), bankowości (Commerzbank) i ubezpieczeniach (Allianz), przemyśle maszynowym, chemicznym (Bayersdorf, Bayer), w energetyce (Innogy – dawniej RWE, EoN), usługach, handlu (Grupa Metro – sieci Real, Makro Cash and Carry, Saturn, Media Markt), budownictwie (Hochtief). W 2014 r. BASF uruchomił w Środzie Śląskiej największy w Europie zakład produkcji katalizatorów samochodowych. W marcu 2014 roku koncern VW podjął decyzję budowy zakładu produkcji samochodów użytkowych we Wrześni, który zatrudnia blisko 3 tys. pracowników. Koncern Daimlera buduje fabrykę silników na Dolnym Śląsku. Łącznie firmy z kapitałem niemieckim zatrudniały w Polsce w 2016 r. ok. 366 tys. pracowników.

Polscy inwestorzy w 2017 roku dokonali w Niemczech inwestycji o wartości 162 mln Euro. Skumulowana wartość polskich bezpośrednich inwestycji w Niemczech na koniec 2017 roku wyniosła 1,337 mld euro. Niemcy uplasowały się na 7 miejscu wśród największych odbiorców polskich inwestycji bezpośrednich z udziałem 5,4 %. Do największych inwestorów należą: PKN Orlen S.A. (550 stacji benzynowych w północnej części Niemiec), Ciech (fabryka sody kalcynowanej w Stassfurtie), Azoty (fabryka polimerów w Guben). Swoją pozycję, dzięki budowie centrum logistycznego w Biesenthal, umocniły Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych. Na niemieckim rynku aktywnie działają spółki: Boryszew, Kopex, Comarch, Komputronik, Asseco, a także producenci mebli, firmy Nowy Styl i Komandor, producent wykładzin podłogowych Decora, odzieży – firma LPP i obuwia – firma CCC. Ta ostatnia podpisała 24 listopada 2018 r. porozumienie z Grupą Hamm-Reno o zamianie sieci sklepów CCC Germany na 30% udziałów niemieckiej spółki Hamm-Reno i dalszej współpracy z tym podmiotem. Obserwujemy wzmożone zainteresowanie polskich inwestorów rynkiem niemieckim. Rok 2018 przyniósł wiele ciekawych przykładów naszego zaangażowania: największą polską inwestycją w Niemczech w 2018 r. było nabycie przez Grupę Azoty S.A. we wrześniu 2018 r. 100% udziałów w spółce Goat TopCo GmbH, kontrolującej spółki Grupy Compo Expert (całkowita cena nabycia 100% udziałów 235 mln euro).

Według danych niemieckich na rynku niemieckim zainwestowało dotąd 1800 firm z Polski, które zatrudniają 20,6 tys. pracowników. To więcej niż np. firmy rosyjskie, których w Niemczech jest 1850, ale zatrudniają 9840 osób, czyli dwukrotnie mniej niż inwestorzy polscy.

6. Dostęp do rynku

Wraz z członkostwem Polski w UE zostały usunięte w obrocie handlowym z Niemcami wszelkie ograniczenia ilościowe i pozataryfowe. Dostęp do niemieckiego rynku pracy został zliberalizowany dopiero w maju 2011r. Jednakże delegowanie pracowników w celu wykonywania usług podlega specyficznym uregulowaniom zawartym w niemieckiej ustawie o delegowaniu pracowników. Nie jest to sprzeczne z europejską zasadą swobody wykonywania usług, ponieważ pracownicy z Polski podlegają tym samym regulacjom co inni pracownicy wykonujący prace budowlane (stawki wynagrodzenia minimalnego, nie przekraczanie najwyższego dopuszczalnego wymiaru czasu pracy). Z początkiem 2015 r. weszły w życie przepisy ustanawiające w RFN minimalną płacę na poziomie 8,5 Euro za godzinę, także w transporcie drogowym, stanowiąc barierę w utrzymaniu pozycji tej branży w transgranicznych usługach przewozowych oraz eksporcie usług targowo-wystawienniczych, naruszając unijną zasadę swobodnego świadczenia usług. Komisja Europejska rozpoczęła procedurę w tej sprawie przeciw Niemcom, uznając, że część przepisów o płacy minimalnej dla zagranicznych kierowców może być sprzeczna z prawem UE. Niemcy zawiesili stosowanie tych regulacji tylko wobec tranzytu, dalszy rozwój sytuacji zależy od stanowiska KE.

Od 1 stycznia 2019 r. obowiązuje nowa ustawa dotycząca obrotu opakowaniami (Verpackungsgesetz, w skrócie VrerpackG) nakładająca na przedsiębiorców wprowadzających opakowany towar do obrotu na terenie RFN obowiązek rejestracji w systemie LUCID zarządzanym przez Centralną Agencję Rejestracji Opakowań (Zentrale Stelle Verpackungsregister) oraz zawarcia umów z wybranym operatorem systemu dualnego i wniesienia zaliczkowo opłat recyklingowych. Dotyczy to również handlu internetowego.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej.

W kwietniu 2015 r. odbyły się w Warszawie międzyrządowe konsultacje oraz wspólne posiedzenie obu rządów. We wrześniu 2015 r. miało miejsce spotkanie ówczesnego ministra gospodarki z Volkerem Bouffierem, Przewodniczącym niemieckiego Bundesratu, Premierem Hesji i delegacją z tego landu. W lipcu 2015 odwiedziła Polskę delegacja gospodarcza Bawarii z ministrem gospodarki F. Pschiererem. We wrześniu z delegacją gospodarczą Nadrenii Północnej-Westfalii przebywał w Warszawie i Katowicach wiceminister gospodarki G. Horzetzky. Pod koniec września 2015 r. odbyło się Polsko-Niemieckie Forum Gospodarcze w Zgorzelcu, z udziałem Premiera Saksonii S. Tillicha i władz samorządowych regionów przygranicznych. W styczniu 2016 r. Wicekanclerz, Min. Gospodarki RFN S. Gabriel spotkał się w Warszawie z Wicepremierem M. Morawickim. W kwietniu 2016 r. Nadrenia Północna-Westfalia otworzyła w Warszawie przedstawicielstwo swojej agencji promocyjnej NRW.Invest. W czerwcu 2016 r. zorganizowano w Berlinie Polsko-Niemiecki Kongres Gospodarczy i Letnie Święto polskiej gospodarki. Również w czerwcu 2016 r. odbyły się w Berlinie międzyrządowe konsultacje oraz posiedzenie obu rządów.

W kwietniu 2017 r. Polska była krajem partnerskim największych światowych targów przemysłowych Hannover Messe. Targi odwiedzili członkowie polskiego rządu (Premier. B. Szydło, Wicepremier M. Morawiecki, wiceministrowie J. Emilewicz i T. Kościński) i Kanclerz A. Merkel. Po ceremonii otwarcia stoiska narodowego, wicepremier Mateusz Morawiecki wziął udział w Polish-German Business Summit. W targach wzięło udział ok. 200 polskich firm, wśród nich wiele innowacyjnych, a także przedstawiciele ośrodków badawczo-rozwojowych.

4 czerwca 2018 r. Minister Przedsiębiorczości i Technologii Jadwiga Emilewicz odbyła roboczą wizytę w Niemczech, podczas której spotkała się z Federalnym Ministrem Gospodarki i Energii Peterem Altmaierem, a także wzięła udział w cyklu wydarzeń gospodarczych w ramach „9th International Freiberg Conference” oraz spotkała się z grupą liderów gospodarczych Niemiec.

5 września 2018 r. odbyło się spotkanie w Warszawie Minister Przedsiębiorczości i Technologii Jadwigi Emilewicz z Federalnym Ministrem Gospodarki i Energii Niemiec Peterem Altmaierem. Ministrowie potwierdzili gotowość dalszego zacieśnienia współpracy obydwu państw w sektorze elektromobilności, w szczególności w obszarze badań i produkcji akumulatorów. Uzgodniono także, że na wiosnę 2019 r. zostanie zorganizowane forum gospodarcze w Niemczech, którego celem będzie wzmocnienie współpracy biznesu polskiego i niemieckiego w priorytetowych dla obydwu krajów branżach.

W dn. 1-2 października 2018 r. miała miejsce wizyta premiera Nadrenii Północnej-Westfalii Armina Lascheta w Warszawie. Jej integralną częścią był program gospodarczy z głównym wydarzeniem – konferencją Gospodarczą Polska – Nadrenia-Północna Westfalia, w której wzięli udział Podsekretarz Stanu w MPiT Marcin Ociepa i Sekretarza Stanu w Ministerstwie Gospodarki, Innowacji, Cyfryzacji i Energetyki kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia Christoph Dammermann.

2 listopada 2018 r. odbyły się polsko-niemieckie konsultacje międzyrządowe z udziałem premiera M. Morawieckiego i Kanclerz A. Merkel, w których uczestniczyli m.in. przedstawiciele resortów gospodarczych Polski i Niemiec na szczeblu wiceministrów.

18 marca 2019 r. odbyło się w Berlinie Polsko-Niemieckie Forum Gospodarcze z udziałem Minister Przedsiębiorczości i Technologii J. Emilewicz i Federalnego Ministra Gospodarki i Energii P. Altmaiera oraz rozmowy dwustronne ministrów. W forum wzięło udział ok. 400 uczestników.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Praktycznie w każdej dziedzinie można znaleźć w Niemczech partnera do współpracy. W nadchodzących latach szczególny nacisk będzie kładziony na promocję dwustronnej współpracy technologiczną oraz wspólnych projektów innowacyjnych. Infrastruktura energetyczna w Polsce i Niemczech wymaga wielkich nakładów inwestycyjnych w modernizację potencjału wytwórczego i sieci dystrybucyjnych. Znaczne rezerwy można dostrzec w poszerzeniu współpracy naukowo-technicznej firm, instytutów i uniwersytetów. Duże znaczenie będzie mieć wykorzystanie

doświadczeń i potencjału technologicznego firm niemieckich w energetyce oraz doświadczeń z funkcjonowania dualnej edukacji zawodowej. W czerwcu 2016 roku Wicepremier M. Morawicki i Wicekanclerz S. Gabriel podpisali porozumienie o wspieraniu współpracy polskich i niemieckich przedsiębiorstw w dziedzinie innowacji. Kooperacja przemysłowa z Niemcami wspiera modernizację polskiej gospodarki, w szczególności rozwój infrastruktury, energetyki, przemysłu motoryzacyjnego, chemicznego, lotniczego, spożywczego, budownictwa, informatyki, bankowości i ochrony środowiska. Polska i Niemcy wskazują na szczególne zainteresowanie współpracą w dziedzinie elektromobilności, w tym w produkcji akumulatorów.

9. Polskie placówki ekonomiczno-handlowe w Niemczech

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie, Wydział Ekonomiczny

Lassenstr. 19-21
14193 Berlin

Tel.: +49 30 22313 401

e-mail: berlin.amb.we@msz.gov.pl

Zagraniczne Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu we Frankfurcie

Łukasz Chrabański – kierownik biura

tel.: +49 69 20 733 533

Bockenheimer Landstraße 51-53

kom. +49 151 16 57 09 12

60325 Frankfurt am Main

lukasz.chrabanski@paih.gov.pl

Strona internetowa: germany.trade.gov.pl

10. Niemieckie placówki ekonomiczne w Polsce

Ambasada Republiki Federalnej Niemiec w Polsce, Wydział Ekonomiczny

ul. Jazdów 12,
00-467 Warszawa

e-mail: wi-1@wars.diplo.de

tel: +48 22 5841 910

Strona internetowa: www.warszawa.diplo.de

fax: +48 22 5841 729

Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa AHK

ul. Miodowa 14
00-246 Warszawa

tel. + 48 22 53 10 500

fax + 48 22 53 10 600

Strona internetowa: <https://ahk.pl/pl/>

Przedstawicielstwo Agencji Inwestycji i Promocji Nadrenii-Północnej Westwalii – NRW.Invest

Dyrektor Katarzyna Sokołowska
ul. Miodowa 14, 00246 Warszawa
(c/o AHK Polska)

e-mail: sokolowska@nrwinvest.com

tel. +48 22 53 10 680

fax +48 22 53 10 600

Strona internetowa: www.nrwinvest.com

Opracował: Maciej Zieliński

Aktualizacja: sierpień 2019